

Hvordan kan kommunen regulere bruk av vannscooter på lovlig vis?

v/advokat Erna Larsen

Utgangspunktet

Ønske om å forby vannscootere eller innføre særskilt fartsbegrensning for disse fartøyene

- Alle fritidsfartøyer skal behandles likt med hensyn til fart og ferdsel/forbud.
- Forskjellsbehandling krever hjemmel i lov.
- Hvilke muligheter finnes?

Kommunens muligheter til å regulere vannscooterbruken

Gjennom havne- og farvannsloven fastsette:

- Lokale fartsforskrifter om fartsbegrensninger, som vil gjelde for alle fartøytyper (men med unntak for visse fartøy under utrykning) innenfor kommunens eget sjøområde. Det kan dermed ikke fastsettes fartsbegrensninger som kun gjelder vannscootere.
- Lokale ordensforskrifter om orden i og bruk av farvann i kommunens sjøområde, som for eksempel kan forby eller regulere vannscooterbruk dersom det er påkrevd for å ivareta hensynet til trygg ferdsel, forsvarlig forvaltning av farvannet, miljø eller friluftsliv.
- Kommunen kan lage arealplan etter plan- og bygningsloven som regulerer eller forbyr bruken av vannscooter i nærmere angitte områder.
- Regulere bruk av vannscooter i ferskvann med hjemmel i motorferdselloven.

Lokale farts – og ordensforskrifter

- Lokale fartsforskrifter fastsatt av kommunestyret skal godkjennes av Kystverket før de gis virkning, jf. fartsforskriften § 4 første ledd.
- Fastsettelse av trafikkregulerende bestemmelser beror på til dels kompliserte nautiskfaglige vurderinger. Dette kan gjøre det komplisert å fastsette fartsbegrensninger
- Formålet med lokale fartsbegrensninger i sjø er i hovedsak å begrense farten til fartøyene slik at risikoen for sammenstøt, grunnstøting og lignende blir redusert.
- Støy vil ikke være et hensyn som kan brukes for å begrense fart – må hjemles i ordensforskrift – eller i arealplan.

Plan og bygningsloven – regulering gjennom arealformål.

- Plan- og bygningsloven (2008) er den sentrale loven i kommunenes arbeid med arealdisponering innenfor sitt sjøområde.
- Plan- og bygningsloven har en svært bred formålsbestemmelse. De hensyn som havne- og farvannsloven skal ivareta, kan være relevante hensyn i vurderinger etter plan- og bygningsloven.
- Loven åpner for at areal kan avsettes i arealplan til blant annet formålet «bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone», og relevante underformål kan eksempelvis være ferdsel, farled, natur- og friluftsområde, jf. § 11-7 nr. 6.
- Videre kan kommunen i nødvendig utstrekning supplere arealformålet med bestemmelser om «ferdsel i områder med spesielle vernehensyn og på sjøen», jf. § 11-11 nr. 6.

Plan og bygningsloven – regulering gjennom arealformål – forts.

- Ifølge forarbeidene skal eventuell ferdselsregulering vurderes ut fra hensyn til friluftsliv, vern eller næringsutøvelse. Den alminnelige ferdsels- og oppholdsrett etter frilftsloven skal ikke undergraves.
- Som eksempel på bestemmelser etter § 11-11 nr. 6 nevnes i forarbeidene ferdselsregulering av motoriserte fartøy og innretninger, for eksempel vannscooterkjøring mer generelt og ferdsel med fartøy i nærheten av badeplasser, naturområder, farleder, sjømerker mv.

Mer om adgangen til å regulere gjennom arealplan

- Hjemmel til å foreta nærmere kategorisering av områder avsatt til formålet «bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner» ved å vedta en mer detaljert reguleringsplan, jf. plan- og bygningsloven § 12-5.
- For eksempel kan område avsatt til hovedformålet «friluftsområde» reserveres for «idrett og vannsport» eller «badeområde» i medhold av nevnte forskrift.
- Adgangen til å sette «forbud mot former for bruk» i § 12-7 nr. 2 kan også være et mulig hjemmelsgrunnlag for ferdselsregulering ved bruk av fritidsfartøy.

Mer om adgangen til å regulere gjennom arealplan – forts.

- I tillegg til å avsette sjøareal til bestemte hoved- og underformål med tilhørende planbestemmelser, kan kommunen registrere areal med ulike hensynssoner, jf. plan- og bygningsloven §§ 11-8 (kommuneplan) og 12-6 (reguleringsplan).
- Hensikten med slike hensynssoner er å vise hvilke viktige hensyn som må ivaretas innenfor sonen, uavhengig av vedtatt bruksformål for området (Ot.prp. nr. 32 (2007 – 2008) s 217).
- Hensynssoner kan for eksempel være sikrings-, støy- og faresoner eller soner med særlig hensyn til friluftsliv. Det kan også knyttes bestemmelser og retningslinjer til slike hensynssoner.

Dispensasjon og sanksjonsmuligheter i plan og bygningsloven

- Det ikke kan gis tillatelse til tiltak etter havne- og farvannsloven i strid med vedtatte arealplaner etter plan- og bygningsloven (2008) uten at vedkommende plan- og bygningsmyndighet har gitt dispensasjon fra planen.
- Overtredelse av bestemmelser fastsatt med hjemmel i plan- og bygningsloven vil kunne være grunnlag for sanksjoner som for eksempel overtredelsesgebyr og straff.

Forbud av hensyn til sikkerheten

- Både stat og kommune kan treffe enkeltvedtak eller gi forskrift om å sperre av områder i farvannet eller på land hvis det er nødvendig av hensyn til sikkerheten, jf. havne- og farvannsloven (2009) § 15 andre punktum.
- Med «hensyn til sikkerheten» siktes det først og fremst til sikkerheten for annen trafikk eller annen bruk av farvannet, men også hensynet til et fartøy som har forulykket kan medføre behov for avsperring .
- Kommunens myndighet er begrenset til kommunens sjøområde.

Hensynet til å trygge ferdsel

- Havne- og farvannsloven (2009) gir kommunene hjemmel til å begrense bruk av fartøy i deler av eller hele farvannet av hensyn til friluftsliv, miljø, fremkommelighet, trygg ferdsel og forsvarlig bruk, blant annet av hensyn til naturmangfold. (lovens § 14, 1 ledd)
- Regulering av bruk av fritidsfartøy kan fastsettes uten godkjenning fra Kystverkets hovedkontor, jf. forskrift om mal for kommunale ordensforskrifter (2012) § 3, se omtale i kapittel 9.5.1.2.

Nærmere om vurderingen

- Kommunene må vurdere om en regulering av bruk av vannscooter eller andre fritidsfartøy faktisk er egnet til å bidra til trygg ferdsel, forsvarlig forvaltning av farvannet, ivaretagelse av miljø eller til tilretteleggelse for et attraktivt friluftsliv, og om en slik regulering også står i et rimelig forhold til de byrdene brukergruppen i farvannet påføres.
- Dette må ifølge veilederen vurderes konkret knyttet til de aktuelle farvann i den enkelte kommune, og det er opp til den enkelte kommune å påse at eventuelle reguleringer av bruk skjer innenfor de rammer som følger av havne- og farvannsloven og forskriftsmalen, jf. Samferdselsdepartementet (2016) s. 4.
- Krav som i praksis er vanskelig å oppfylle.

Om vurderingen av egnethet spesielt for vannscootere

- For vannscooter spesielt, kan det være problematisk å dokumentere at vannscootere er farligere og mer til skade for miljøet enn andre fritidsfartøy.
- Det kan være krevende å vurdere hvorvidt en regulering av bruk av vannscooter faktisk er egnet til å bidra til trygg ferdsel og forsvarlig forvaltning av farvannet, slik som regelverket krever i dag.

Forslag i ny havne og farvannslav

- Utvalget viser til at fastsettelse av trafikkregulerende bestemmelser beror på til dels kompliserte nautiskfaglige vurderinger. På denne bakgrunn mener utvalget at myndigheten til å regulere trafikken bør legges til departementet og delegeres til Kystverket.
- Dette innebærer også at myndighet til å fastsette lokale fartsbegrensninger i sjø legges til departementet.
- For å sikre at de lokale forholdene ivaretas på best mulig måte, foreslår utvalget at kommunenes medvirkning sikres ved at departementet skal legge vekt på berørte kommuners forslag til regulering av ferdsel i farvannet.
- Særlig i spørsmål om regulering av fart og av fritidsfartøyer, er det utvalgets syn at kommunens medvirkning er viktig.

TAKK FOR MEG